

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

I квартал 2022 року

**Опитування закінчилося з
початком війни**

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в I кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Сумської області у I кварталі 2022 року свідчать, що напередодні війни респонденти очікували скорочення виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінювали перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні очікування залишалися високими. Девальваційні очікування посилювалися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- **значне скорочення виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 38.5% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 1.7%;
- **зростання цін на товари та послуги:** 76.9% респондентів очікували інфляцію понад 7.5% (у попередньому кварталі – 84.6%), у цілому по Україні – 67.7%. **Головним чинником інфляції** респонденти продовжували називати витрати на виробництво (графік 2);
- **стрімку девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 92.3% респондентів (у попередньому кварталі – 84.6%), у цілому по Україні – 81.6%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у попередньому кварталі – 8.3%) (таблиця), у цілому по Україні – 7.2%;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (як у IV кварталі 2021 року) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 17.0%;
- **зменшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – «мінус» 36.4% та «мінус» 18.2% відповідно (у IV кварталі 2021 року – «мінус» 27.3% та 0.0% відповідно). У цілому по Україні очікувалося зростання обсягу інвестицій: баланси відповідей – 0.9% та 14.3% відповідно;
- **кількість працівників на своїх підприємствах на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у IV кварталі 2021 року – «мінус» 7.4%) (графік 4). У цілому по Україні прогнозувалося помірне зростання кількості працівників – 1.5%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують підприємства, стрімкішими темпами, ніж на товари та послуги, які продають підприємства:** баланси відповідей – 100.0% та 69.2% відповідно (як у попередньому кварталі) (графік 6). Очікувалося, що на зміну рівня цін на товари/послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 46.2% і 53.8% відповідно (у IV кварталі 2021 року – 53.8% і 46.2% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримували спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали занадто високі ціни на енергоносії, недостатній попит та надмірний податковий тиск (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 5).

Очікувалося, що потреба підприємств області в позикових коштах найближчим часом значно зросте (графік 8). Як і в попередніх кварталах, респонденти планували брати банківські кредити виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Надмірні вимоги до застави, наявність інших джерел фінансування та занадто високі ставки за кредитами – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 10).

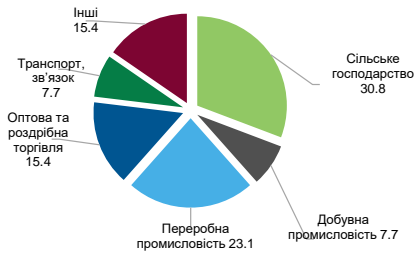
92.3% респондентів області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.6 %).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

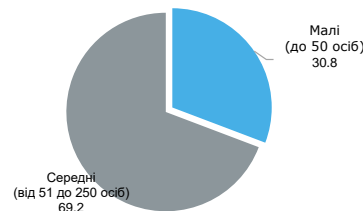
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств** погіршився і **був поганий:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у IV кварталі 2021 року – 15.4%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан був добрий: баланс відповідей – 6.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 28.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 25.0%);
- **підприємства області працювали на межі власних виробничих ресурсів:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 15.4%).

Паспорт вибірки^{1,2}

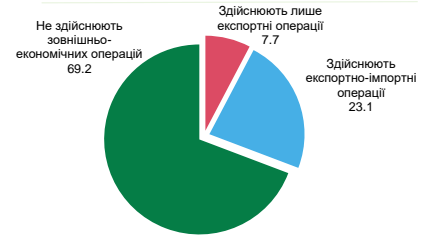
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

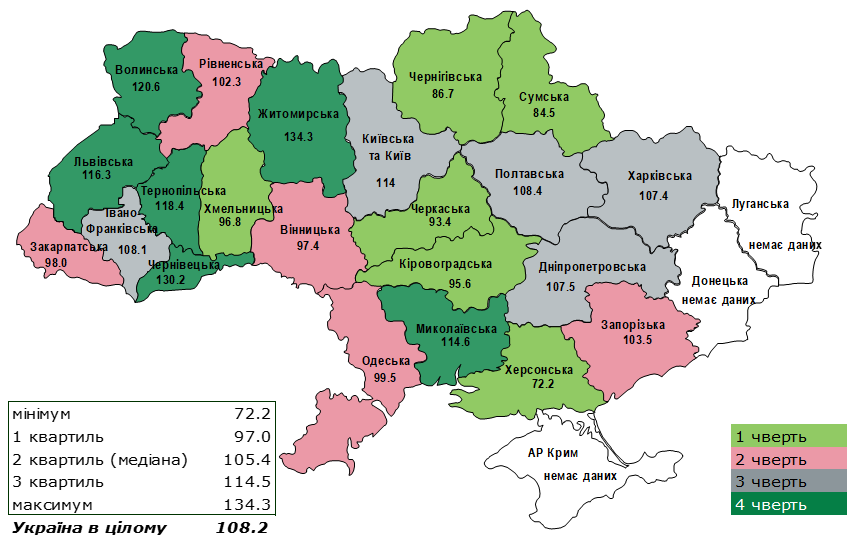

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 01–22 лютого 2022 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

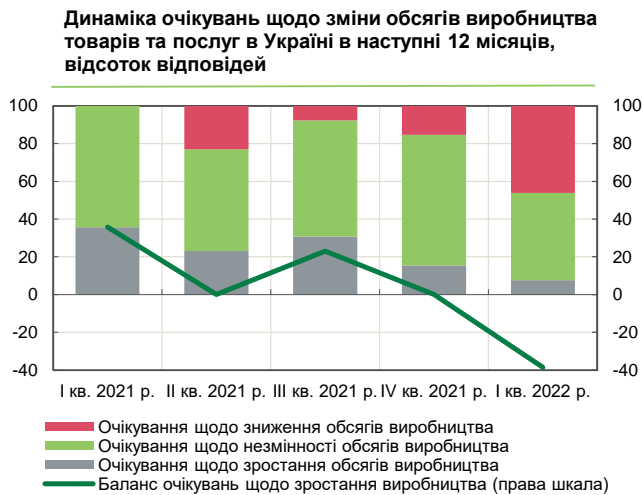
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

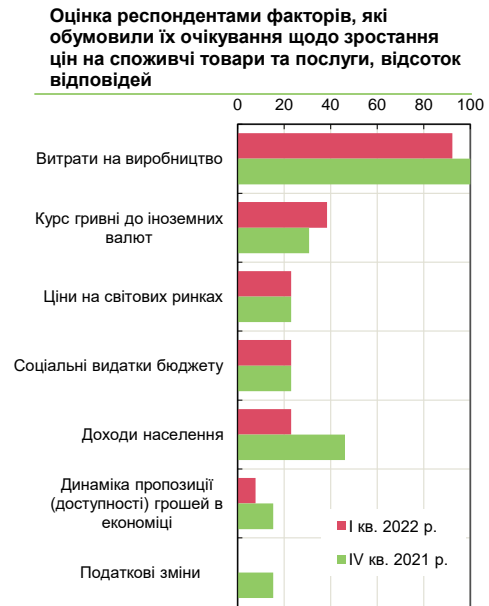
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	42.9	25.0	25.0	8.3	-7.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	21.4	30.8	7.7	-15.4	-15.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-15.4	0.0	-16.7	-27.3	-36.4
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	14.3	36.4	0.0	0.0	-18.2
кількості працівників	-14.3	0.0	-15.4	-7.7	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

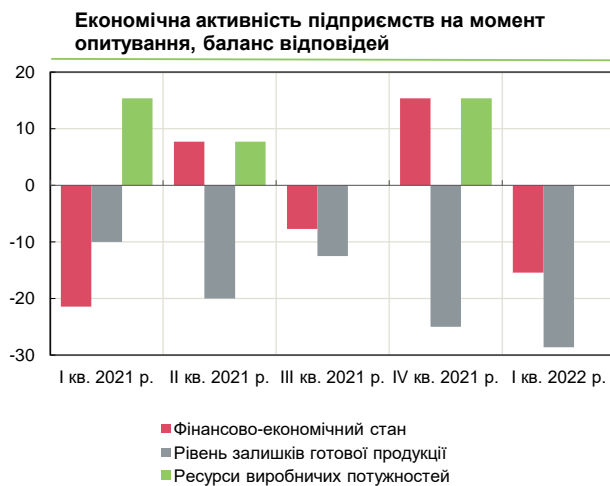
Графік 1

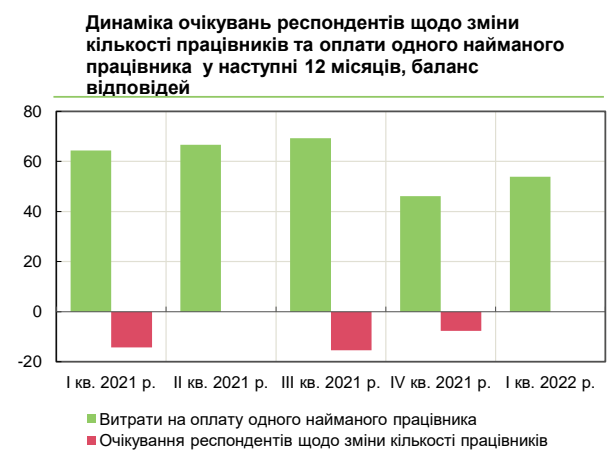
Графік 2

Графік 3

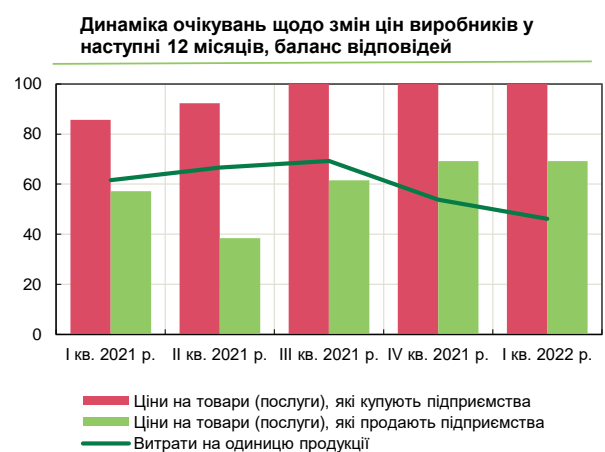
Графік 4

Графік 5

Графік 6

Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

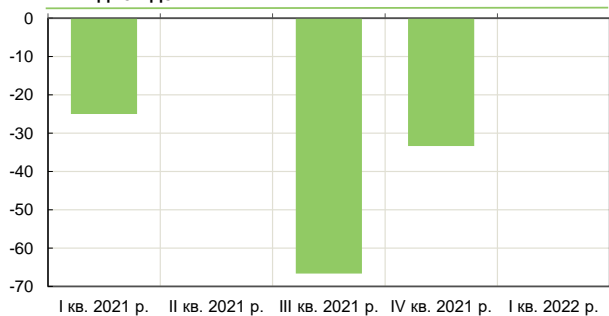
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

